

MATEU BAUÇA, UN DELS POCOS BOTERS DE MALLORCA
PORRERES I EL CONSELL DURANT EL 1981
EL CLUB D'ESPLAI

LA LLENGUA: UNA RESPONSABILITAT DE LA PREMSA (EDITORIAL)

UNA NOVA CARRETERA A PORRERES ?

TEMES SANITARIS: L'ALIMENTACIO

NOTES HISTORIQUES

UNA TRADICIO AGONITZANT

ELS NOMS DELS CARRERS

NOTICIES DE FORA VILA

L'ESPAI

LA UNIO FA LA FORÇA

ELECCIONS A L'AGRUPACIO CULTURAL

I TOTA L'ACTUALITAT LOCAL. . .

FOTO: JOAN B. BAUÇA

LA UNIO FA LA FORÇA

Semblava aquell ja llunyà catorze de gener de 1.954. Fou, també, així de senzill: a una cridada dels capdeuants de l'A.P.A. del Col·legi "Verge de Montsion" acudiren, càvec en mà, un bon grapat de pares i mares. No hi mancaren els nins més coratjosos animats pels seus mestres i mestresses.

I lo que se presentava difícil —i de veritat que ho era—, empesos per ses grapades de sa "pala" manejada p'en Sion, es coratge que donà es pa amb botifarró batiat amb un poc de vinet negre des barral d'en Biel des Colomer i es cafetet de Ca'n Miquel, en un dematí d'un dissabte va romandre enllestit: es pati de s'escola o jardí de l'església estava, carregat de grava, a punt de construir-hi es nou trispol. Lo que fins moments abans havia estat un espanya-sabates, quedava a la disposició dels entesos o tècnics per a realitzar lo que ja ara és una hermosa pista poliesportiva.

La idea, ja vella, però reverdida des del claustre del professorat i agafat amb il·lusió per una colla de pa-

res, ha esdevingut una nova realitat: ja tenen els nostres alumnes un poc més d'espai, i ben acondicionat, per a practicar l'esport.

Tots ens podem congratular. I des d'aquestes planes des "Llum d'oli" —que a poc a poc va fent-se la revista de tots els porrerencs— mos complau llançar un crit de gratitud a tots els que ho han fet possible: al Consell Insular, amb la seva considerable aportació econòmica; a tots i cada un dels que, ja com a mestres d'obres, camioners o mossets de senalla i carrereta han donat la seva mà desinteressada i el seu alegre esforç, el nostre deure de gratitud.

I ara, a desitjar sort a tots els que col·laboren amb la seva ajuda econòmica comprant billets per la rifa del VIDEO. Diuen, certes veus, que mos hi feran picar per allò de gravar els Mundials/82.

UNA MA SENSE CALLS

foto:

Una imatge que ja és història. El pati ha canviat. (Foto Vidal)

**VENTA DE VARIAS FINCAS
RUSTICAS Y URBANAS
EN EL TERMINO DE PORRERES**

★★★★★★

**VENDO PISO EN CALA MILLOR,
MUY BIEN SITUADO**

Informes: Biel - Teléfono: 64 73 77

NOTES HISTORIQVES

Per Ramon Rosselló

1.484.- El rei concedeix a Gil Navarro l'ofici de portador de lletres de les parròquies de Porreres, Sencelles, Muro, Santa Margarita i La Pobla amb els salaris i emoluments de costum. (ARM LR 76 f. 144).

1.484.- El lloctinent general del Regne comunica al batle de Porreres que segons la carta reial que ha rebuda (i que es reproduceix) la rectoria de Porreres pertany al reverendíssim bisbe de Barcelona (Id. f. 182).

1.486.- De part del rei es mana que sien segrestats els fruits de la rectoria de Porreres, a favor de Pere Sabater, capellà cantador de la capella reial, nomenat rector de Porreres (LR 77 f. 59 v).

1.497.- Es concedida la rectoria de Porreres a Alfonso Cortés, capellà reial. (LR 79 f. 183v).

1.556, 2 setembre.- Joan Sitjar lloga per temps de 4 anys a Gabriel Jordi la possessió de la Torre. Se reté 4 quarterades de terra i un quartó de vinya i per conservar-la cada any En Jordi hi posarà dos jornals d'home per murgonar. Item un tros de terra vora les cases. Més un hort. Es reté el fruit de les figueres però En Jordi en podrà menjar de la roja; més es reserva el fruit de quatre magraners. Podrà pendre 79 carretades de fems. Li dona habitació a les cases de la possessió, un pòrtic, dues cambres, cuina, estable i païssa. Li entrega 25 quarteres de blat, 20 d'ordi, 15 de civada i 15 d'avena, un ase, un mul, 7 bísties bovines, 5 bous arecs, una vaca i una vedella. Pagarà de lloguer 63 lliures i 63 quarteres de blat. (ARM prot. Jaume Salleres S-1. 787 f.17-19).

1.557, 10 maig.- Rafel Barceló lloga per 6 anys a Mateu Sitjar l'alqueria Blanca de Porreres per un lloguer de 15 lliures i 15 quarteres de blat anuals. Són compreses 50 ovelles i 10 anyelles, una somera. Podrà pendre lleya pel seu ús. (Id. f. 32-33).

1.568, 12 setembre.- Miquel Mesquida, fill i un dels hereus de Joan Mesquida dels Riquers, lloga per temps de 4 anys a Antoni Moll la possessió dels Riquers. Es reserva cada any a cada sementer una quarterada de terra çò és: una de restoble i una de guaret. Es reserva quatre figueres a la tanqueta: una albocor, una paretjal, altra blanca i altra alecantina. Es reserva que les seves germanes pugin menjar magranes. El darrer any tornarà 80 cavallons de palla mitgenca. Conrarà la possessió en quatre sementers. Els roters han de tener les rotes tancades de paret per defensa del bestiar (porcs i cabres). Tendrà empriu al molí. Deixa: 15 quarteres de civada i 5 d'ordi per llavor, una arada, rella, corretjades i rastrell. Pagarà anualment 30 quarteres de blat i 30 lliures de diners. (ARM prot. Francesc Coll f. 117-120).

1.568, 15 octubre.- Miquel Jaume i la seva germana Antonina tracten sobre la partió de béns del seu pare Mateu Jaume. Entre els béns que toquen a n'Antonina s'anomenen: un lilit, dos bancs i quatre posts, una màrfaga d'estopa, dos llençols de bri i estopa de tres teles i mitja, una flassada cardada, dos coixins, un covo de verducs, un uró de 5 quarteres, un cubell, i diverses peces de vestits. Més un quarter de carn salada, un bisbe de porc, 9 sobressades i 5 llangonisses, un pa de figues, una ancolla de tàperez. Entre les joies: un escut d'or, un anell d'or amb pedra vermella, un cinto amb caps d'argent i 8 pletons d'argent (Id. f. 131c-134).

1.585, 30 juny.- Mateu Verdera dels Baulenes lloga per 9 anys a Antoni Nicolau i Tomàs Pons, la seva possessió dita Son Verdera amb aquests pactes: deixa 48 bísties cabrunes: 9 cabrits, 14 cabrides i un primal i "lo damés cabres grosses". Més 80 ovelles: 50 grosses, 30 anyelles i 6 toïssos. Més 5 quarterades de blat i 5 d'ordi per llavor. Es reserva una part de terra on pugui pasturar els seus bous i bísties. Deixa 9 quarterades de guaret d'una rella. S'atura empriu al molí adobant ell els adobs de més de 5 sous i els llogaters els inferiors. Es reserva dues figueres: una albocor i altra paratjal, i una olivera devers la vinya "que són dues i va per una". Es reserva sembrar cada any 9 almuds de lli, dos almuds de faves i una escudella de lleties. Pagaran de lloguer 20 quarteres de blat censals i 40 lliures, compresos els censals, quedant pel senyor 28 lliures netes. (ARM prot. Llorenç Abrines f. 12).

LA LENGUA: UNA RESPONSABILITAT DE LA PREMSA

Suposam que els nostres lectors deuen tenir notícia de la torrentada de cartes a la premsa diària de Ciutat ve publicant entorn de la identitat de la nostra llengua.

El mal no és nou. Més aviat diríem que es tracta d'una malaltia ja crònica que se va començar a manifestar tot d'una que hi va haver una certa tolerància en l'ús de les llengües distintes del castellà. Però de tant en tant la malaltia presenta uns períodes de particular virulència. Ara passam justament per un d'aquest períodes.

Les cartes, firmades amb noms i pseudònims diversos, que adesiara es repeteixen, i escrites la majoria en castellà (detalls aquest ben eloqüent), han arribat a un grau d'exaltació i desmesura en el to que un ja no acaba d'entendre quina doctrina defensen. En canvi se 'va fent de cada dia més clar l'objectiu que se proposen: desorientar el públic lector respecte de la identitat lingüística i cultural de Mallorca i les illes germanes i, de passada, anar fomentant l'odi envers de Catalunya, país vinculat al nostre per la història, la tradició i la llengua.

Naturalment, no hi manquen les respostes o rèpliques; però el resultat no és aquesta llum que hauria de brollar de la discussió, i és natural, tenint en compte que els promotors de la campanya no cerquen llum sino confusió.

Moltes publicacions de la Premsa Forana de Mallorca, han adoptat una actitud clara respecte de la llengua del país. Molts de periòdics que la integren ja venien fent-ne un cert ús (el que li permetien les circumstàncies). Després, a mesura que les llibertats polítiques s'han anat eixamplant, hi ha rebut un cultiu cada vegada més ample sense que el fet haja provocat cap tensió greu ni cap histerisme digne de menció.

Sobre la identitat de la nostra llengua, les seves fronteres, les afinitats i les diversitats entre els dialectes que la componen, i el món més adequat a tot el conjunt i acceptat científicament arreu del món, és a dir, el de *llengua catalana*, els especialistes en la matèria ja s'han pronunciat fa estona. Les hauríem de considerar, doncs, qüestions resoltes i no veim cap motiu per haver-ne de negar cap sense arguments racionals.

Per altra part, creim que la premsa mallorquina té l'obligació de proporcionar als lectors una informació objectiva i honrada dels fets, no solament per amor al país mateix, sino per simple dignitat professional, i no veim gens clar que el lector corrent, donada la ignorància i els prejudicis regnants sobre el tema, fomentats durant el llarguíssim període de la dictadura, rebí les clarificacions necessàries sino tot al contrari.

Creim que tots els mallorquins capaços d'apreciar certs valors estaran d'acord que la llengua és un bé del patrimoni cultural, no solament nostre sino de tot el conjunt de l'estat i així ho proclama la Constitució. Per altra part, és un dret conegut pels alts organismes internacionals, el de conservar la pròpia llengua. Quan una llengua es perd, se'n ressent tota la Justícia.

La premsa mallorquina té un paper en aquesta tasca comuna i si per negligència, convalida o mala fe l'abandona, contraurà una greu responsabilitat davant el poble, que, si és cert que la veritat sempre sura, a la llarga, la hi haurà d'exigir.

Cada any augmenten les disfresses i les festes per Carnestoltes. El públic demana sarau... Foto: Vidal

FESTA DARRERS DIES

Enguany les festes de Carnestoltes han reeixit una altra vegada en una gran activitat per part de molta gent. Així els darrers dies al Centre Parroquial s'organitzava un ball de disfresses, el Club d'Esplai movilitzava a nins i pares que els corrien darrera a l'horabaixa del disabte, a la nit tenia lloc la festa al local social de l'Agrupació Cultural, a la Sala SERMI el dimarts tenia lloc un concurs infantil de disfresses, així com tam-

bé a les escoles es feren distintes festes amb bulla de petits i grans. També hi podríem afegir la participació de la Filharmònica Porrerenca a Sa Rúa de Ciutat. Tal volta per a un altre any convendria ajuntar tot aquest gran moviment i mirar de fer tots conjuntament una gran festa de darrers dies, doncs la participació massiva d'enguany fa entreveure unes grans possibilitats.

Homenatge a Mossèn Antoni M. Alcover: conferència del Dr. Josep Grimalt.

L'Agrupació Cultural volent-se adelantar als actes d'homenatge que es reiran proximitament a l'imminent filòleg i folklorista manacorí mossèn Antoni M. Alcover, en el cinquantenari de la seva mort, organitzà el passat divendres dia 5 de març una conferència a càrrec del Dr. Josep Grimalt i Gomila sobre Les rondalles i mossèn Alcover.

Dinar d'alts dirigents de la Federació Socialista Balear (PSOE)

El passat diumenge dia 14 de febrer la Candidatura Local del PSOE organitzà un dinar a la Sala SERMI on es convidà a destacats dirigents de la Federació Socialista Balear, assistint entre altres el senador Gori Mir, el diputat Francesc Triay actual Secretari General, el batle de Ciutat Ramon Aguiló, Emilio Alonso, el conseller Pep Moll, Joan March i altres regidors de distints pobles. Després del dinar pronunciaren unes paraules Francesc Triay i Ramon Aguiló a la cinquantena de persones assistents.

ESPARTERIA POU FLORIT

**Comunica a tot Porreres que té
amb exclusiva els esportius
ADIDAS**

Tel. 64 71 11

NOTICIES DE FORAVILA

Remoguts i noticiables han resultat esser aquest mesos pels foravilers. Per una part la ditxosa manca de pluja i per l'altra els nous preus dels productes agrícoles, que en el moment d'escriure aquestes línies, estan discutint les diverses entitats pageses i el govern central i que es concreten, per part de les associacions agrícoles en una pujada general dels preus del producte entre un 15,75 per cent i un 14,20 per cent, mentre que l'Administració mostra intencions d'un 10,45 per cent i un 12,80 per cent. I així estam, resultats que pot esser es sabran quan surti aquest número al carrer.

I no tan sols hi ha hagut aquesta notícia sinó moltes més. Una d'elles ha estat la presentació per part del Ministeri d'Agricultura del "Plan de Financiación del Agro Español", que podria esser una bona solució a un dels més greus problemes actuals de l'agricultura com és la descapitalització —entre nosaltres, falta de doblers—, del pagès. Aquest pla preveu donar crèdits a llarg termini i baix interès (set per cent) per a fer millores agrícoles —compra de maquinària, recs, millora de finques i cases, etc—. Fins ací tot molt bé, només que creiem que abans de demanar crèdits és necessari aclarir quina classe de cultius són rendables i quins no, és imprescindible dir a l'agricultor que és el que ha de sembrar ja sia amb capital propi o el que pugui manllevar. Només després serà el moment d'anar al Ministeri d'Agricultura a manllevar el préstec. De tot això tenim la conclusió que primer s'ha de fer un estudi profund a càrrec d'institucions tècniques apropiades, de l'orientació que ha de prendre el camp mallorquí i els porrerenc en particular.

-i d'aigua què?

-idò quan s'estan fent aquestes línies ja fa tres dies que raja... i ja se sap allò de "febrer banyat mig any assegurat" o bé "aigua de febrer ordí i civada al graner".

DE PATATES: Els qui no les hagin sembrades dins el febrer que ho facin dins aquest mes.

D'ALTRES SEMBRES: Melons, síndries, carabasses, cànem, siurons, civada tardana. A terres calentes, mongetes primarenques i d'hortalissa, cols milaneses i lletugues.

DE LLAURAR: Convé fer-ho a les faveres, blats i vinyes. A més dins el març és important fer el guarets i enguany com més prim millor.

DE LA PALLA: Degut a la poca aigua caiguda n'hi haurà

La rendabilitat en l'elaboració del formatge i altre derivats de la llet, sortida de futur?

poca. Els que en tengui per vendre si tenen un poc de paciència que esperin i podran conseguir molt bons preus.

D'ABELLES: Pels qui interessi, encara que cada any sien més pocs, març és bon temps per fer un bon eixam d'abelles per aconseguir bona mel casolana.

D'ANYELLS I PORCELLS: Es temps de compra ara que ha plogut un poc encara que tard, i ja poden fer-se una idea de la pastura que hi haurà.

DE FRUITERS: Es poden sembrar especialment cirerers.

DE PASTURES: Un bon mes és aquest. Els animals comencen a fer bona llet, la qual cosa sol durar fins mitjan mes de maig. Temps de bon brossat i bon formatge.

DE BROSSAT I FORMATGES: Ara que ve el bon temps per a fer aquests productes, que abans elaboraven moltes famílies porrerencs, per desgràcia i degut a la manca d'interès dels propis foravilers, s'ha anat abandonant l'elaboració d'aquests interessants productes. Ara que dins el nostre terme es produeix més llet que abans no estaria de més que per part dels ramaders s'estudiés la creació, dins la Cooperativa o fora d'ella, d'una secció de formatge i demés derivats de la llet, tenint en compte que els pobles de la comarca —Campos, Felanitx, Ca's Concos i Llombarts—, s'han creat empreses d'elaboració d'aquest productes amb molt d'èxit.

F. Llinàs.

PLUVIOMETRIA

Les pluges han alegrat una mica als dos darrers mesos el nostre camp, tot i que encara no hi ha hagut cap dia d'aigua de canal i les comptabilitzacions per metre quadrat continuen essent dèbils i insuficients tant per als arbres com per a pous, cisternes i aljubs.

GENER:

Dia 11.....	0,2 litres
Dia 16.....	0,3 litres
Dia 17.....	2,1 litres
Dia 20.....	0,6 litres
Dia 21.....	inapreciable
Dia 23.....	1,0 litres
Dia 24.....	0,3 litres
Dia 27.....	11,0 litres
Dia 28.....	0,3 litres.
TOTAL.....	15,8 litres

FEBRER:

Dia 12.....	5,9 litres
Dia 13.....	1,8 litres
Dia 15.....	5,1 litres
Dia 16.....	4,0 litres
Dia 17.....	1,9 litres
Dia 18.....	0,5 litres
Dia 19.....	4,1 litres
Dia 20.....	5,4 litres
Dia 21.....	1,3 litres
Dia 22.....	2,6 litres
Dia 24.....	0,4 litres
Dia 25.....	inapreciable
TOTAL.....	33 litres

El passat disabte dia 6 el Bisbe de Mallorca va concelebrar els actes de Confirmació d'un important grup de joves porrerencs.

El capvespre tengué lloc a la Parròquia la cerimònia del sagrament i a la nit hi hagué una festa al Centre Parroquial.

MOLT BREU...

—Ben prest sembla que s'asfaltarà el camí de Son Servera, per la qual cosa s'estaran fent els tràmits legals corresponents.

—Per l'orella dreta ens ha entrat que s'ha acabat la construcció de la pista de tennis i la poliesportiva del Camp de Ses Forques. Set passes més avall ens feren saber que fins que alguns senyors no cobrin uns deutes aquestes pistes no es podran emprar.

—L'Ajuntament de Porreres ha comprat una nova i flamant furgoneta Citroen "Dyanne 6" de color beig, que sens dubte dinamitzarà la feina municipal.

—L'oficina de Correus s'està traslladant de lloc a l'ameneçar esbucament el local que ha ocupat fins

ara. Interinament estarà al Quarter Vell.

—Continuen els treballs a l'escorxador municipal.

—Si abans els hi donàrem l'enhorabona, ara hem de dir que ens sembla de mal gust l'afegit de tres filades de marès nou a la façana del Molí d'en Monroi.

—La Societat de colom-bicultura de Porreres està fent moltes proves d'aparellament de "buches", amb certs grups de seguidors i espectadors.

—La corba del Molí d'en Panada continua adesiara essen escenari d'alguns accidents. Un d'ells darrerament, sense víctimes. Seria qüestió d'arreglar-ho.

OCASION

VENDEMOS 2 TANQUES GASOLINA PARA MOTOR FUERA BORDA CON BOMBA INCLUIDA

Informes Tel. 64 72 83 (Gasolinera)

EL CONSELL I PORRERES DURANT 1981

LLUM D'OLI assistí a la roda de premsa institucional convocada pel President del Consell General Interinsular, en unió de la majoria dels mitjans informatius de Les Illes de premsa diària, comarcal, ràdio i televisió. Més que oferir avui els aspectes principals d'aquest acte, on se plantejaren temes generals del govern pre-autonòmic, política i accions dutes a terme l'any 1981— i en el qual nosaltres preguntàrem la qüestió de si la bandera prevista a l'Estatut no seria assumida per la població de cap de les illes, a la que se'ns contestà que se trobava que els ingredients de la nova bandera eren per a contentar a tots i que les altres alternatives no haguessin satisfet a Menorca i Eivissa o a alguns sectors. Més que oferir —deiem— temes globals donarem aquí una relació més o manco exacta del que ha fet el C.G.I a Porreres a través de les distintes conselleries, així com també el Consell Insular de Mallorca, que també ens convidà a una altra roda de premsa amb el Sr. Albertí on li demanàrem per el mal estat i deficiències de les carreteres que té el Consell baix la seva conservació, el qual reconegué que s'havia de fer alguna cosa més que seguir a l'instal·lació dels ròtuls.

CGI

La Conselleria d'Agricultura és la que ha fet més camins cap a la vila: visites del Director General d'Agricultura, Supervisor de Zona, caps de dependències, etc. a la Cambra Agrària de Porreres. Per a les campanyes agrícoles de lluita contra llimacs i caragols li donaren 100 kilos de Mesuroi, per a la campanya contra el poi i la xinx de l'ametller 50 litres de Diazinon, campanya contra "mildiu" en els horticoles, 200 kilos d'Oxicloruro-Zineb. Es donà una subvenció a la Cambra Agrària per a la compra d'una màquina per esquitjar marca LLEMO de 57.500 pts. Es feren per últim 40 visites al terme municipal per control de finques.

La Conselleria d'Interior per a la prevenció de possibles irregularitats municipals feu lectura de 18 actes de plens de l'Ajuntament, un dels que manco n'ha enviades (per exemple Artà, 65; Capdepera, 70; Esporles, 62; Sóller, 77; Lluçmajor, 72; Lloseta, 71; Bunyola, 33; Campos, 42; Llubí, 55; Montui-

ri, 25; etc. etc).

En Educació i Cultura: Creació de la Biblioteca Pública a Porreres amb una dotació de 1.500 llibres dels quals 900 són en castellà i 600 en català. D'aquests llibres un 40 per cent són de caràcter infantil i juvenil.

Sanitat: Reconeixements mèdics als escolars de primer i vuitè curs d'EGB de les Escoles de la vila.

CONSELL DE MALLORCA:

-Subvenció de 50.000 pts. a la Residència Social, com assistència social.

-Subvenció de 150.000 pts a la Banda de Música.

-Dins el concepte de noves instal·lacions esportives el Consell destinà quasi 25 milions de pessetes beneficiant a 12 ajuntaments de l'illa, suposam que el nostre hi és inclòs.

-Suposam també que els centres escolars del poble reberen una ajuda per adquisició de material esportiu, doncs el Consell destinà quasi 19 milions de pessetes beneficiant a tots els centres escolars de Mallorca.

-Subvencions al Pla d'Obres i Serveis de l'Ajuntament. Per a l'ampliació del Cementiri Municipal es concedí una ajuda de 4.573.000 pessetes sobre un pressupost de 6.097.727 que costaren les obres del cementiri nou.

-Com a conservació de la xerxa viària, a la carretera 510-I (Porreres Vilafranca) pertanyent a la tutela del Consell es destinà la quantitat de 3.079.000 pessetes.

NOTA: Aquestes dades —que podrien ésser incompletes, (no hem vist enlloc la subvenció que rebé la Cooperativa)— els hem tretes dels informes "Acció de Govern del CGI" i "Política del Consell Insular de Mallorca-Resum d'Activitats i Actuacions" que ens han estat facilitats pel Gabinet de Premsa, dels Consells, corresponents al 1981.

Que siguin els lectors que jutgin per ells mateixos aquestes dades. Nosaltres ens limitam a oferir-les. El que si volem destacar és la política de portes obertes i transparència dels Consells, d'explicació i distribució de pressuposts durant l'any. És un exemple que veuríem amb bons ulls es duqués a altres institucions, ja sia a nivell local o "provincial".

UNA DIADA DE CANT CORAL INFANTIL A PORRERES

El passat darrer diumenge de Febrer es reunia a Montis-ion un nombre estol de nins i nines —membres de les agrupacions "Coral Infantil de Sant Joan", "Els Rossinyols" del Col·legi de L'Immaculada de Ciutat i "Coral Infantil de Porreres" del Col·legi Verge de Montis-ion— per a passar un dia d'alegre esplai i, entre correguda i correguda, dedicar uns moments al bon quefer de cantar. Que per això vingueren a la nostra vila: fer-nos participar de la seva afició.

A les cinc de l'horabaixa, a la Parròquia, i dirigides per Joana Estelrich, Rosa Ma. Company, Conxa Oliver i Maria Bennassar, les esmentades Corals, amb l'interpretació de cançó popular infantil —al uníson, a dues i tres veus i en la forma de cànon— ens dugueren de sorpresa a sorpresa. En teníem notícia de la seva preparació, però així i tot, l'aplaudiment del públic va ésser sincer

i ben guanyat.

Volem aquí fer menció de l'entrega de les joves directores de la Coral de Sant Joan que agrupa a nins des d'els quatre anys, de l'excel·lent bon gust en el maneig de les veus infantils que ens mostrà Conxa Oliver, i d'el grau d'encert en l'expressió vocal i ajustament del numerós grups de "Ca ses Monges" que ha conseguit Maria Bennassar.

Per manca d'espai deixam altres consideracions. Quedi, però, constància del nostre encoratjament i felicitació als directors i mantenidors de tan encertades iniciatives.

S.M.

Si no hi ha res de nou, pel pròxim dia 27 de Març, dissabte, a l'Església Parroquial se prepara un interessant concert de música coral amb l'intervenció de la Coral de Porreres i dels Nins Cantors de Sant Francesc de Ciutat.

HAN POSAT ORDRE A LES CUCULLES

Pot ésser enguany les processons de Setmana Santa sien una mica més serioses que en ocasions anteriors. El passat dissabte dia 27 de febrer hi hagué una reunió de la confraria més nombrosa on es tractaren temes com foren el de la

presentació de la comissió directiva, estatuts, carnets i quotes. Un dels punts que tengué més incidència fou el de l'ordre durant l'itinerari (una mica desbarat en els darrers temps), com també el del repart de confits, entre altres qüestions.

VENC CITROEN MEHARI

PM - 5564 - P

5.300 KM. MOLT BON ESTAT

Informació: Tel. 647070

El Club d'Esplai, una elna pels nins

"S'INTENTA EDUCAR D'UNA FORMA ACTIVA"

El divendres dia dotze de febrer va tenir lloc el I Festival Infantil del Club d'Esplai de Porreres, en el Principal Cinema, tengué una molt bona acceptació, estant el local ben ple. Per conèixer aquest club hem anat a parlar amb un dels seus monitors, concretament amb en Bernat Bauçà, i l'hi hem fet una petita entrevista:

Què són els Clubs d'esplai?

Els clubs d'esplai són unes entitats existents a moltes regions espanyoles i que a Mallorca han tenguut molt d'èxit. A Mallorca som vint clubs federats i devut més que estan relacionats.

Què és el club d'esplai de Porreres?

El club d'esplai està format per cent setanta-nou nins de set a catorze anys, i de monitors que no ens conformam amb entretenir i divertir als al.lots. Pertany a la Parròquia, i el que intenta és educar als nins d'una forma activa, i que puguin desenvolupar la seva personalitat.

Els nou monitors restants: Qui són?

Els altres monitors són:

Na Margalida Vaquer, en Pau Sorrell, na Damiana Mesquida, en Miquel Mora, n'Apolònia Tomàs, na Ma. Magdalena Picornell, na Bàrbara Sureda, na Joana Ma. Mesquida i na Maria Melià.

Com és que va sortir la idea de formar un club d'esplai a Porreres?

Jo, estava en el club d'esplai de Lluçmajor, i vaig insinuar a porrerencs la idea de formar-ne un a Porreres, i aquests que ara són els monitors varen respondre favorablement.

Què ha fet el club fins

ara?

-Va començar a funcionar el mes de Novembre, amb cent trenta-tres nins, anant augmentant cada setmana el nombre de nins.

Es fan activitats els divendres i els dissabtes.

-Quines són les activitats i a on es fan?

-Els divendres es fan treballs manuals a Sant Felip. Els dissabtes dematí, a Sant Felip; basket, i al Centre Parroquial; ping-pon, properament es vol començar un campionat d'escacs, els horabaixes, també a Sant Felip, hi ha teatre.

-Feis activitats extraordinàries?

-Sí, les activitats extraordinàries que hem fet fins ara són:

Una excursió a Montis-

"No ens conformam amb entretenir i divertir als al.lots". 1er. Festival Infantil Foto Vidal

Una excursió al Puig de Santa Magdalena.

Una reunió de pares. Per a Nadal vàrem fer una xocolatada, i darrerament el Festival i un ball de disfresses.

-Quines activitats extraordinàries pensau fer més endavant?

-Dia catoze de Març: una Trobada de tots els Clubs d'Esplai de Mallor-

ca. Pensam organitzar qualque activitat pel dia de la Festa de Monti-Sion. Pel juny farem una excursió al castell d'Alaró, i per l'estiu pensam fer dos campaments.

-Qui pot assistir a aquestes activitats?

-A les extraordinàries, com puguin esser les excursions, els balls, el festival... hi pot assistir tothom.

-I, com funcionau econòmicament?

-El pressupost inicial era de setanta mil pessetes, ara ja en duim gastades aprop de vuitanta mil. Les entrades són aportacions dels nins, de quatre-centes pessetes anuals, amb rebaiques pels germans, comptam amb ajudes de la Parròquia i d'altres donatius.

-Per acabar, voldries dir res més?

-Sí, voldria agrair l'ajuda a totes aquestes persones i entitats que col.laboren amb nosaltres, i vol-

dria animar a la gent perquè es facin monitors, i especialment qualcú que li agradés la música, i que volgués fer de monitor d'aquesta activitat.

-Bernat, moltes gràcies.

A veure si la gent s'anima a seguir amb aquest grup de joves aquesta tasca encomiable.

Gori Barceló i Jaume Cerdà.

Entrevista

MATEU BAUÇA "PERDIU", UN DELS POCS BOTERS QUE QUEDEN A MALLORCA

Boter: home que es dedica a fer botes de vi. Un ofici avui en dia poc conegut i que es troba ben aprop de la seva extinció.

En Mateu Bauçà, porrerenc, d'ofici boter des de fa 30 anys, ens contarà les seves vivències com a boter.

J.M.- Avui, queden molts de boters a Mallorca?

M.B.- Que jo sàpiga n'hi ha un altre a Felanitx, però molt més jove.

J.M.- A Porreres n'hi havia algun altre?

M.B.- Sí, mon pare ja ho era. I també un que li deien "S'Arromangat Moi" que vivia al cap de cantó del carrer des Molins. Quan va perdre la vista jo li vaig comprar algunes de les seves eines.

Un temps hi havia molta feina. Els fusters quasi no podien menjar mentre que els boters tot l'hivern anàvem de cellers i a l'estiu anàvem de botes.

No és com ara que tot és de plàstic.

J.M.- Quan començà la vostra afició per les botes? Quina ha estat la vostra trajectòria fins ara?

M.B.- Quan jo era petit ho veia fer a mon pare. Quan vaig acabar el servei militar vaig estar llogat set anys a una possessió on guanyava quaranta cinc duros cada mes. Cansat de fer molta feina i guanyar poc em vaig decidir a fer botes juntament amb un company meu que feia carros. A l'època de les matances anava a matar algun porc i així anava passant. Els primers anys anaren molt bé perquè hi havia molta feina

però llavors de cada vegada les botes s'anaven utilitzant menys i vaig haver d'anar pels pobles a vendre elements decoratius com per exemple botetes, barcelles, cubells... Ara faig feina a Ca'n Reus i quan arriba el dia més llarg, a l'acabar la feina, em dedic a fer botes o adobar portadores.

J.M.- Quin tipus de bota feis?

M.B.- Jo mai he fet botes grosses (de celler). N'he adobades algunes i ara em venen a cercar per desfer-ne alguna (fet ben lamentable). Les botes que faig són petites, és a dir, de 5 a 6 litres. També faig cubells i barcelles imitant les peces antigues.

J.M.- Quin ús tenen aquestes botetes, cubells i barcelles?

M.B.- Les botetes s'empren per guardar-hi conyac; les barcelles i els cubells com a elements de decoració.

J.M.- Quin tipus de llenya emprau?

M.B.- Abans em duien fardells de llenya de Barcelona, de roure o castanyer. La llenya ha d'esser vella, que hagi perdut l'àcid del verd. Actualment, per adobar qualche bota aprofit troços de bota vella de celler.

J.M.- Per fer una bota de 5 o 6 litres, quin temps emprau?

M.B.- No ho he mirat mai però més o manco de 5 a 6 hores. Fer aquestes botes petites duu molta d'orenga.

J.M.- Qui compra aquestes botes i a on es venen?

M.B.- No em moc de ca meva, si en volen comprar venen ací.

J.M.- Què val una bota, si no és massa demanar, al final de la seva producció?

M.B.- Si és una bota de 4 o 5 litres unes 3.000 o 3.200 pessetes. Si és de 10 litres unes 10.000 pessetes.

J.M.- Com veis el futur d'aquest ofici? Hi ha nous aprenents?

M.B.- Malament, malament. Les botes es veuen substituïdes per bidons de plàstic i això fa que aquest ofici de boter estigui a punt de desaparèixer. Apre-

"Ara em venen a cercar per desfer botes grosses de celler".

nents no en tenc cap. Tan sols un al.lot, veinat meu, un dia ho va provar però la veritat crec que es tracta d'una brusca passatgera.

Mentre xerram dins la portassa, lloc del seu treball, ens explica com es fa una bota al mateix temps que ens ho demostra. Es sent i tot d'un gran interès ens resultarà molt difícil reproduir ací, en paraules, encara que ho intentarem:

1.- És fan les costelles d'una bota petita (de 5 a 6 litres).

2.- Es posa un cercle el qual es va omplint amb les costelles.

3.- Les botes petites s'encolen. En el cas d'esser botes grosses s'ha d'aconseguir amb foc i aigua que les costelles es besin sense recórrer a la cola.

4.- Abans d'encolar les costelles es posa el cul a la bota. Llavors es torna montar i s'encola. Per acabar, es posa la tapadora, es fa un forat per a col.locar-hi l'aixeta i ja està.

El secret és que totes les peces tinguin el mateix biaix.

J.M.- Indústria o artesanía?

M.B.- Jo crec que d'indústria no en té res. No faig res amb màquines ni en sèrie.

I per acabar, adéu i gràcies l'amo en Mateu.

Joana Mora.

LA LLENGUA AL CARRER

A poc a poc es van posant rètols en la nostra llengua. Darrerament hem vist el cartell de "rebaixes" a les botigues de roba i a una esperdenyeria del carrer de l'Almoïna. No oblidem mai que la llengua no és un simple instrument utilitari de comunicació, si no que és el primer signe de la identitat d'un poble. Usem -com a aquesta portassa del Carrer Agustí Font- la llengua dels mallorquins, ens hi jugam l'aconsecució de la nostra supervivència com a poble. (Foto M. Lladó).

Els noms de carrers

DUES FALTES D'ORTOGRAFIA QUE S'HAN DE CORREGIR

A la fi, i després d'un excessiu retard, els noms d'alguns carrers de Porreres comencen a recobrar la normalitat. Ben hora era que els noms oficials es corresponguessin amb els populars i, al mateix temps, donassin constància que són carrers d'un poble mallorquí.

Per això hem d'expressar el nostre acord amb aquesta mesura adoptada per l'Ajuntament. Només voldríem afegir que el procés de canvi de retolacions no hauria de quedar congelat, sinó que s'hauria de seguir endavant amb la finalitat d'aconseguir que, com més prest millor, tots els carrers de Porreres rebien el nom que els correspon. Tal volta seria convenient que es marqués un ritme en els canvis, per exemple, dos carrers cada mes, i que aquest es complís sense cap excusa. Això es podria fer de manera que els darrers fossin aquells que únicament necessiten la traducció del nom actual.

Carrer d'En Veiet i carrer des Molí d'En Negre.

En els canvis que ja s'han fet hi ha un error que afecta dos carrers i que seria necessari corregir: es tracta del CARRER D'EN VEIET i del CARRER DES MOLÍ D'EN NEGRE. L'equivocació consisteix en l'escriptura de la contracció de la preposició DE i l'article EN (DEN), en lloc de la solució apostrofada (D'EN).

Ja sabem que "de — el" dona "del" i que "de — es" pot donar "des". En canvi, "de — EN" necessàriament s'ha d'escriure "d'En".

L'explicació d'aquesta exigència ortogràfica és fàcil.

Les formes EN i NA (N' davant un nom començat en vocal) provenen d'un ús antic en el qual eren una fórmula de tractament, la qual, perquè ens puguem entendre, equivaldria a la forma castellana "Don" i "Doña". Així si en un text antic aparegués la forma "En Jaume", l'hauríem de traduir al castellà posant "Don Jaime".

Avui en dia, a Mallorca, aquestes formes s'usen sempre davant els noms propis, llinatges, malnoms i noms propis d'animals, excepte quan abans ja hi ha alguna fórmula de tractament (Sant Antoni, la Senyora Maria, Don Ramon, el Pare Miquel, Mossèn Costa, el sen Macià...).

Del seu ús antic, amb valor de tractament, conserva la majúscula i, a causa d'aquesta escriptura, no podem fer la contracció "de — En" perquè el resultat haurà d'esser "d'En", bastant estrofolari, amb una majúscula enmig.

De tota manera, alguns lingüistes consideren que només s'hauria d'escriure en majúscula quan conserva el valor de tractament i, en canvi, en minúscula quan en manca, d'a-

quest valor. Per tant, escriuríem: "El rei En Jaume" i "Aquest és en Jaume, es meu germà". Encara que acceptem aquesta diferenciació, això no afecta la necessitat d'usar l'apòstrof (') i haurém d'escriure "d'en" i/o "d'En". Si totes les lletres van en majúscula, com és el cas de les plaques dels nostres carrers, la solució correcta serà "D'EN" (CARRER D'EN VEIET i CARRER DES MOLÍ D'EN NEGRE).

Com que costa tant fer-ho bé com malament, val més triar les formes que són correctes, i més encara quan és una cosa que ha de tenir una llarga vigència i ha d'exposar-se al públic.

Es necessari, en conseqüència, que les cases comercials i els particulars que viuren en aquests carrers escriuin la forma correcta "d'En" (D'EN o d'en). Fins i tot, creim, en el cas de les plaques mal escrites no seria gaire enredós afegir-hi l'apòstrof que hi manca (ja sigui amb qualque tinta, fent-hi una petita incisió o amb qualsevol altre sistema).

D'altra banda, a l'article "Sobre els noms dels carrers de Porreres" (Llum d'Oli", núm. 12), diguérem que era més recomanable escriure "Vellet" en lloc de "Veiet" i vàrem raonar-ho. De tota manera, la se-

gona forma no es pot considerar incorrecta quan s'aplica a un nom de carrer i, així, ja que no és una qüestió purament ortogràfica, com ho era l'altra, creim que es pot acceptar.

I ja que de correccions parlem, no serà de més esmenar una sèrie d'errades que aparegueren, degudes a una inexacta transcripció o a la precipitació, a l'article de "Llum d'Oli" que acabam de citar:

ALLA ON DIU:
18.- C. del Fr. Bonaventura Sitjar
19.- C. del Fr. Juníper Serra
43.- Carrer de Vent
47.- C. des Canonge Barceló
59.- C. de Mosèn Cabrera
62.- C. des Escultors Mora
63.- C. des General Antoni Barceló

HA DE DIR:
18.- C. de Fra Bonaventura Sitjar
19.- C. de Fra. Juníper Serra
43.- Carrer des Vent
47.- C. del Canonge Barceló
59.- C. de Mossèn Cabrera
62.- C. dels Escultors Mora
63.- C. del General Antoni Barceló

A la nota 3:
"Carrer del Rei en Jaume"

"Carrer del Rei En Jaume"

De la mateixa manera, quedava a resoldre la forma com s'hauria d'escriure el carrer "Duzay". De les distintes solucions que es podrien aportar, la més correcta, d'acord amb les normes d'ortografia vigents, és "Dusai". Segons la normativa actual, la Z només apareix entre vocals quan es tracta de paraules d'ori-

gen grec o de procedència més bé exòtica; la Y s'usa únicament en el dígraf "ny" ("canya"), encara que es pugui permetre en els llinatges. Si tenim en compte que aquest llinatge apareix de formes molt diverses, sembla més encertat optar per "CARRER DELS DUSAI".

Joan Melià.

JORNADA DE JOCS ESCOLARS A PORRERES

El passat dissabte 20 de febrer, es varen celebrar a la vila els Jocs Escolars a la seva quarta jornada. L'espectacle va ésser el nou Camp Municipal d'Esports de Ses Forques, on es jugaren els partits de "futbito", "balonmano" i "balonmano", i al pati del Col·legi Verge de Montis-Sion on es disputaren els partits d'escacs, ping-pong i voleibol.

L'assistència de públic va ésser considerable, malgrat l'incllemència del temps que va desbaratar el lluïment de l'acte.

Els equips que hi participaren pertanyeixen als col·legis de Joan Capó de Felanitx amb 10 equips, Sant Joan amb 8, Montuiri amb 7, Col·legi Nacional Mixt de Porreres amb 8, Sant Alfons de Felanitx amb 8; Algaida amb 6, Lloret amb 3 i Verge de Montis-Sion de Porreres amb 17, formant un aplec de 67 equips en total i disputant-se 39 partits.

Climent Picornell

CAMPANYA PER LA NORMALITZACIÓ DEL CATALA

Una nova campanya s'ha reiniciat a Mallorca amb els objectius d'informar de la situació lingüística actual i del procés normalitzador, prenent estímul l'orgull dels parlants de la llengua pròpia territorial i amb la finalitat d'estendre més l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits i en totes les oca-

sions. Per aquest motiu ten- gué lloc al local social de l'Agrupació el passat dia 24 una taula rodona informativa als mitjans de comunicació de la Part Forana per part de la "Campanya", que és promoguda per l'OCB, CIEMEN i els Departaments de Català de les Facultats de Filosofia i Lletres i de l'Escola Normal, amb l'adhesió d'altres entitats.

Es donà a conèixer un "Manifest", que de mica en mica anirem publicant.

UNA TRADICIO AGONITZANT

Catalina Oliver

Aquest aparell, fantàstic, que ha arribat a totes les cases de la nostra vila, què té? L'he anomenat fantàstic perquè no ha existit mai més en tota la nostra història un aparell, un personatge, un fet o altre cosa més que hagi absorbit tant i que entri tant directa dins el nostre subconscient. Parlam així com parla ell, donam per cert tot el que ell ens diu, el creim, l'escoltam sense replicar, ell no n'admet encara que siguin per correu, no t'escoltarà. Si parla ell, Uep! que no parli ningú més, ja que és més important el que ell ens diu, que tenir un diàleg amb qualsevol membre de la nostra família i a més, demà a la feina no podrem ser els primers en explicar el que ahir va dir, el que direm, tothom ja ho sap, perquè tothom l'escolta i tothom escoltarà gojos una i una altra vegada més el que va dir el seu estimat aparell que ens varem aprendre que li devem totes les nostres hores d'entreteniment i el nostre diàleg amb l'altre gent se li limitarà a repetir i repetir el que varem aprendre d'ell.

Abans era blanc i negre, però ara, ja el tenim en color!. Oh, quina meravella!! Jo ja el tenc, i tu no? Si s'espenya. Oh, quina desesperació!!, cridem tot d'una al tècnic, no sigui cosa que avui restem sense ell; bé podríem anar al veïnat però és que ara ja ens veim tan poc i parlam de tant poques coses que no sé com hi he d'anar, però si no està adobat, jo ho ben trop que hi aniré; no hi havia tornat d'abans de comprar-lo. Aquell temps ningú del carrer en tenia i ens reuníem a la fresca. A l'estiu contaven rondalles, endevinalles, qualque acudit vert i fins i tot a vegades cantaven gloses, ens anavem a passejar. Els vespres tothom sortia, però ara no veus ni una ànima encare que sigui l'estiu, només a alguns cafés de la plaça i quan comença la pel·lícula tothom entra dedins. I l'hivern, anaven a ca "sa padrina" tampoc el tenia, només una ràdio que el padri escoltava segons quins dies i sempre al migdia o l'horabaixa ja que el vespre no es sentia bé. Allà tenien una gran foganya i ens reuníem tots els cosins; torràvem sobrassada, llom, pa i qualque botifarró i quines vetllades de "volen, volen" i "veig que veig", de rondalles i endevinalles tots envoltats a "sa padrina" amb els ulls desorbitats que no miraven

enlloc, sinó que tots reproduïem a la nostra imaginació a na Catalineta o n'Estel d'Or, La Flor de Romaní i al Metge Canyot. Encare els podria pintar a tots aquets personatges sense haver-los vist mai enlloc, però aquests si que són ben meus, ningú els m'ha donats fets, sinó que formen part de la meua infància i que m'han ajudat a aprendre a imaginar, cosa que actualment estam destruint, la gent s'avorreix per manca de imaginació. Oh, pobre generació que puja amb aquest aparell, generació que li donam tot fet, tanquem qualque vetllade l'aparell i ensenyem a aquest infant el que nosaltres vàrem aprendre dels nostres padrins i aquest dels seus, no deixem morir aquestes tradicions. Si no ens recordam tenim on recurrir perquè hi ha gent que ha fet molta feina, però hi manca molta més a fer i la més important es aquesta l'ensenyar a imaginar als al.lots.

Encara quan vaig a ca "sa padrina" i veig la foganya em venen a la memòria frases que ella ens repetia una i una altra vegada sense cansar-se i nosaltres tampoc de dir-li —i que no en sabeu una altra i una altra més—. També escolta-ven aquelles endevinalles que casi ja sabíem tots, però que demanàvem a tothom per aprendre'n qualcuna més que els cosins, "tios" o padrins no sabessin i de les vegades que ens mossagavem els llavis per no dir la resposta, ja que era norma que el que la sapiqués no digués la resposta fins que els demés es rendien. Oh, quines vetllades que passaven, no les deixem morir!!.

Actualment hi ha recopilades moltes coses: rondalles, gloses, romanços, modismes, refranys, etc... Una cosa que no s'ha recopilat massa ha estat les endevinalles, a mi sempre m'han agradat molt i ha estat una de les coses que més he recordat de les que vaig aprendre a aquelles vetllades, però l'altre dia recordant aquestes endevinalles me va passar un fet que en va entristir un poc; després d'haver-ne dites unes quantes, me venien a la memòria respostes de les que no me'n recordava de l'endevinalla o m'hem recordava d'un troç i no sabia com acabar i aquest ha estat ha estat el motiu d'escriure a "Llum d'Oli" i emprar aquesta revista perquè no se perdin i quedin escrites per sempre. Me sap greu escriu-

re endevinalles i posar de seguida la resposta, però no tothom llegeix la revista i la gent que la llegeix les podrà aprendre i explicar als demés, també les podrem ensenyar als més petits i així tendran més coses amb que passar el temps i pensar un poc, que això si que no fa mal.

Jo no conec totes les endevinalles del món, per això m'agradaria que fos una secció oberta a tothom i que cada mes se publicassen endevinalles rebudes de tota Mallorca i de tota la gent que encara en sap. També podrem conèixer les distintes versions que es poden donar d'una mateixa endevinalla.

A continuació n'escriuré unes quantes per a començar i esperar que al pròxim número pugui posar endevinalles conegudes per altres persones. Gràcies.

ENDEVINALLES

Ringo-rango va empinat, són setcents que van amb ell tots van vestits de vermell manco en Ringo-rango vell. Què és?
R.- Un cirerer.

Es verd i no és juaverd, és groc i no és albercoc, fa ones i no és la mar. Què és?

R. Un camp de blat quan fa vent.

Es vert i no és juaverd és groc i no és albercoc té corona i no és capellà Què és?
R. Una figa de moro.

Un camp ben llaurat és punta d'aixada mai ha tocat. Què és?
R. La teulada.

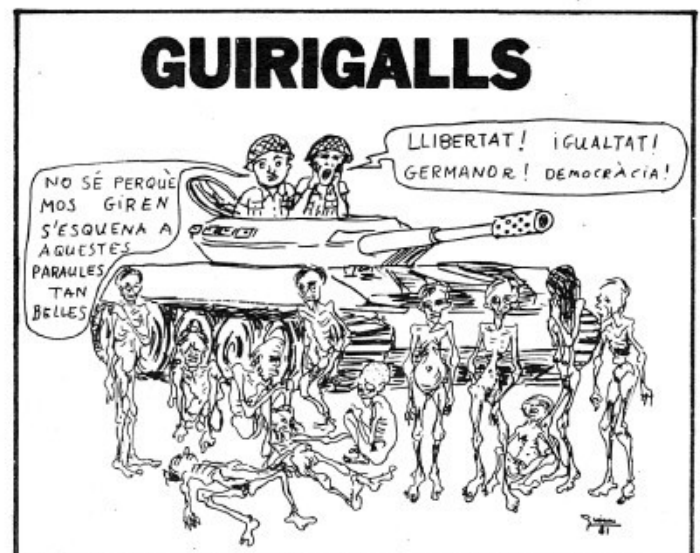
Un sac ple, de què manco pesa.
R. D'aire o de forats.

Una olla de fusta, una tapadora de carn, sense destepar s'olla a dedins ses tellades van R. S'escusat.

Té coll i no té cap, té braços i no té mans, té panxa i no té budells R. Una gerra.

Es mig de dues penyes hi canta un hermità el senten i no el veuen i no el poden agafar. R. Un pet.

Aquestes endevinalles les vaig aprendre a les vetllades de ca "sa padrina", Antònia Juan Sagreres.

LLUM D'OLI

Butlletí Informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres.

L'ALIMENTACIO

Vivim a un món on hi ha països com Burundi de 80 dòlars de renda per càpita, Txad amb 85, Mali, Guinea i Etiopia no arriben als 100 dòlars mentre que altres com Suïssa amb 8.818, Suècia 8.459, Canadà 7.400 i EE.UU. amb 7.686. Si afegim a aquest absurd (el més gros) el de la mala distribució dins cada nació, cada una de milions de persones de diferents medis econòmics, posa els pels de punta el pensar la diferència entre un capitalista de Wall Street i un pobre de Burundi. Així es veu que mentre es voltam notícies tals com que el 1.982 es moriran de fam 15 milions de nins, del sofriment que això comporta se'n pot tenir una idea pensant que els presos del IRA necessiten més de 60 dies sense menjar res sòlid per poder-se morir.

Tan sols a Espanya, que és mig figa mig raïm en aquest diàleg de sord que és el Nord-Sud, es mor un 75 per cent de gent de malalties cardiovasculars, un 44,88 de cirròsis i un 1,72 per cent de diabetis. A Balears les xifres són respectivament de 41,02 per cent, 6,77 per cent i 2,95 per cent, és a dir, que el 1.975 segons les estadístiques, tan sols en aquests tres grups de malalties, més del 50 per

cent dels espanyols i de mallorquins moriren per menjar o beure massa.

Cal demanar doncs què és el que hem de menjar. A aquesta pregunta jo sempre contest lacònic: poc i variat. El cos humà d'una persona de complexió mitjana té un 60 per cent d'aigua, un 15 per cent de greix i un 1 per cent de glúcids, un 19 per cent de proteïnes i un 5 per cent de minerals. Analitzant els elements químics té un 65 per cent d'oxigen, un 18 per cent de carboni, un 10 per cent d'hidrogen, un 3 per cent de nitrogen, un 1,5 per cent de calci, un 1 per cent de fòsfor i manco d'1 per cent d'altres elements (soure, potassa, sodi, cloro, magnesi, ferro, coure, etc.). La millor dieta seria la que ens donàs aquests elements amb la mateixa proporció, clar que no han d'entrar de manera indiscriminada. Han d'entrar en forma de vitamines tenint en compte al mateix temps la necessitat d'un gram de proteïnes per kilo diàries a més dels aminoàcids indispensables.

El pes teòric en kilos d'una persona ha d'esser igual a la talla en cm. manco 100.

Altres escales miden el diàmetre biliac (amplària de la pelvis) o el contorn de

la munyeca.

A tenir en compte diferents etapes de la vida:

Els nins de 2 a 5 anys hauràn de prendre llet, formatge, iogurt, carn, fetge, peix, ous, tomàtigs, pastanagues, lletuga, taronges i fruita en general. Pocs dolços i greixos, no pendrà mai begudes alcohòliques, cafès, tes, preparats ni espícies.

De 6 a 12 anys:

llet, formatge, carn, embutits (cuixot), peix, ous, ensalades i fruites fresques, un poc de pa, arròs, pastes, dolços, però després d'haver pres totes aquestes coses, mai beure begudes alcohòliques, tot això en quantitat que marqui el pes ideal per a cada edat i altura que li indicarà el metge.

De 13 a 16 anys:

seguirà amb molta llet i formatge pels ossos, carn, ous i peix pels músculs, sol fruites per les vitamines necessàries per a créixer (la taronja és una gran font de vitamina C) es podrà donar un poc de mantega o confitura, llegums o macarrons segons l'exercici que faci.

Les dones embarçades:

prendran obligatòriament a partir del quart mes 750 grams de llet, 120 grams de carn o peix, 50 grams de formatge, 1 ou, 150 grams d'ensalada, 150

grams de fruita i 200 grams de verdura la qual cosa representa de 200 a 300 calories més. No prendrà mantega, xuïa, salses, alcohol ni dolços. **La dona que lleti** prendrà un litro de llet, 150 grams de formatge o peix, 1 ou, 200 grams d'ensalades, 250 grams de fruita, 250 grams de verdures bullides. Segons si augmenta o no de pes prendrà: llegums, arròs, patates, pa, etc.

Els vells:

ja no fan esforços, per ells bastaran 1.800 calories. No prendrà mantega, embutits, cuixot, ni ous que augmenten el colesterol. Prendran peix, llet, formatge, pasta, molta fruita que és bona per a les vitamines.

A l'adult:

les calories variaran segons la feina que faci (a tenir en compte que els hidrats de carboni i les proteïnes donen 4,1 Kcal/gr. i els greixos 9,3 kcal/gr.

Un home de 70 Kg. consumeix al dia, en repòs absolut, 1.800 calories; repòs amb alguna activitat 2.300 calories; treballs lleuger d'assegut 2.800 calories; treball físic feble 3.600 calories i treball físic intens 4.800 calories.

G. Torres.

L'ESPAI

Per començar a escriure he deixat de mirar el cel estrellat "Déu dreçà el cap de l'home per què pogués veure el firmament i mirar els estels" diu n'Ovidi, malgrat avui en dia crec que veuran més bé avions que estels.

Has de sentit mai el cant de les estrelles? Una

tribu del Canadà —me referec als Algonkians— conserven en el seu Folklore una cançó que diu: Nòsaltres som les estrelles que cantam/ cantam en la nostra llum/ com els ocells de foc/ i volam pel cel/la nostra llum és una veu/ als esperits els preparam un camí per on passar. (Cant de les estrelles). Aquest camí té moltes parades. La primera parada és de simple especulació filosòfica, un dels dos abismes de Pascal. El de les coses grans, així ens diu a les seves Pensées "és la més gran nota sensible de l'omnipotència divina el que la nostra imaginació es perdi dins aquest pensament" (el de la immensitat de l'univers). Amb manco paraules però també amb gran força Ricardo León a Càsta de Hídalgo diu: "mirando el cielo en mis noches de insomnio me aterra el espectáculo de esta infinitud inconmensurable".

L'altre és el del despreç cap a les coses de la Terra i de superació espiritual. Ací venen —que ni pintats— els versos de Fra Lluís de Lleó: "cuando contemplo el cielo/ de innumerables luces adornado/ y mi

ro hacia el suelo/ de noche rodeado/ en sueño y en olvido sepulcrado/. El amor y la pena/ despiertan en mi pecho una ansia ardiente/ despide larga vena/ la lengua dice al fin con voz doliente/ morada de grandeza/ templo de caridad y de hermosura/ mi alma, que a tu alteza/ nació ¿qué desventura/ la tiene en esta cárcel baxa, oscura?...

En Kant a la Crítica de la Raó Pràctica diu: dues coses omplen l'ànima d'admiració, sempre nova i creixent i de religió fervor: dintre les altures; el cel estrellat i la llei moral en mi. Dostoievski a les Nits Blanques: "Feia un cel tan fons i tan clar, que, al mirar-lo, no tenia un més remei que demanar-se sense voler si era veritat que baix un cel semblant poguessin viure criatures dolentes i tètriques".

I ens acosta a Déu, en Zorrilla a les Píldores de Salomón: "¡Señor yo te conozco! La noche azul, serena, me dice desde lejos: "Tu Dios se esconde allí", pero la noche oscura, la de nublados llenos, me dice más pujante: "Tu Dios se acerca a tí".

El gran poeta persa del

segle XIII Djelal Eddin Rumi deia: "La meva ànima tira cada nit al Cel un crit d'amor que és recollit pel firmament estrellat".

Bé, no vos preocupeu per la meua estabilitat mental, això és solament uns quants fulls engargotats de coses que no fan al cas. Pensau, com jo pens i pensa la majoria de la gent allò que digué Brillat Savarin en els seus Aphorismes Gastronomics: "La découverte d'un mets nouveau fait plus pour la bonheur du genre humain que la découverte d'une étoile".

I passant de la poesia a la prosa. Un es demana. Què és l'Univers? i els savis actuals contesten: una explosió que segons Sandage (1.958) va succeir fa tretze mil milions d'anys, i que encara les galàxies es separen a una velocitat tal, que als cinc milions d'anys llum, al superar els 300.000 Km/ segon (la velocitat de la llum), desapareix en relació a aquell punt. Quasi res. Emperò d'ací a no molts d'anys la ciència dirà coses totalment diferents, mentre que la poesia seguirà dient el mateix.

G.T.

ELECCIONS DE NOVA JUNTA

El darrer diumenge de febrer es celebraren a l'Agrupació Cultural de Porreres les eleccions a la Junta de Govern, en una Assemblea Extraordinària que tenia com a únic punt el de la votació de candidats per part dels associats. El local social es va veure molt concorregut durant les tres hores de vot i a l'escrutini final, que donà la confecció de la nova junta, que regirà l'Entitat els propers tres anys. L'assistència fou la nota destacada d'aquesta jornada.

- SOCIS VOTANTS: 53
- VOTS EN BLANC: 1
- VOTS NULS: 0
- VOTS EMESOS: 356.
- Joan Barceló Bauçà: 50
- Macià Lladó Cerdà: 48
- Climent Picornell Lliteres: 46
- Joana Mora Cerdà: 42
- Joana Mates Segura: 40.
- Gregori Barceló Llaneres: 38
- Josep Marí Sastre: 31
- Mateu Gil Rigo: 26
- Jaume Cerdà Tomàs: 24
- Andreu Picornell Nicolau: 17.

Els set primers quedaren proclamats membres elegits, quedant els tres restants com a substituïts de possibles vacants.

La Junta de l'Agrupació anterior dimití com a conseqüència d'aquesta assemblea. Als tres membres que no presentaren la seva candidatura a l'elecció (Joan Sorell, Catalina Oliver i Antoni Palerm) els hi feim públic l'agraïment de la seva feina en favor de l'A.C. així com donam l'enhorabona als nous directius i demés candidats, i també als socis assistents.

Properament es comunicarà la nova constitució de càrrecs de la junta de govern.

CAP DE SETMANA AL PUIG DE MARIA (Pollença).

Els pròxims dies 20-21 de març volem presentar-vos una iniciativa volem presentar-vos una iniciativa excursionista que pot ésser trobeu interessant i curiosa: fer una sortida de cap de setmana al Puig de Maria (Pollença) en cotxes particulars, on ens allotjaríem a les cel·les del santuari. La cosa més suggerent seria donar la benvinguda a la primavera presenciant la sortida del sol que eixirà a l'horitzó de la Mediterrània...

El diumenge es podria fer una visita cultural a Pollença: parròquia, el Calvari, convent i claustre dominics, Montis-sion, el Roser Vell, Sant Jordi, Museu Anglada Camarassa (Port de Pollença), etc.

Els interessats apuntau-vos a na JOANA MORA abans de dia 10 de març.

LLUM D'OLI

Butlletí Informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres. Núm. 19 Març 1.982

D.L. PM 76/1.979

Redacció/Administració/Publicitat: Carrer de l'Almoina, núm. 67-1er. Porreres Mallorca.

Preu subscripció: 500 pessetes (un any).

Número solt: 50 pessetes.

Impress als tallers d'Edicions Manacor S.A. en ofsset

Edita: AGRUPACIO CULTURAL DE PORRERES

Els articles publicats reflexen únicament l'opinió dels seus autors.

Equip de Redacció: Joan Barceló, Macià Lladó, Maria Barceló i Crespi, Guillem Torres, Francesc Llinàs, Joana Mora, Pep Mayol, Rafel Ferrà, Joana Matas, Joan Melià i Climent Picornell.

Col.laboradors: Ramon Rosselló, Tomeu Barceló, Jaume Rosselló, Tomás Bordoy, Joan Sorell, Francesc Oliver, Gregori Barceló Llaneres, Jaume Cerdà i Ral (pseudònim).

Fotografia: Foto Vidal, Macià Lladó, Rafel Ferrà i Joan B. Bauçà.

Las. President i Socis de l'Agrupació Cultural de Porreres.

Rebeu el testimoni de la meua sincera gratitud per la vostra adhesió a l'homenatge amb què m'han volgut honrar i que m'estimaria a continuar treballant per la nostra cultura.

Vos saluda molt cordialment

Francesc de B. Moll

Gener, 1982

ADHESIO HOMENATGE FRANCESC DE B. MOLL

L'Assemblea General de socis de l'Agrupació Cultural de Porreres reunida el passat dia 22 de gener, prengué l'acord per total unanimitat del socis assistents d'adherir-se als actes d'homenatge al Sr. Francesc de B. Moll, reconeixent la seva tasca duta a terme en la lluita per la nostra llengua i la nostra cultura.

Curset: Història de Mallorca dins la Corona D'Aragó (1229-1715).

Maria Barceló i Crespi, Professora d'Història al Departament d'Història Medieval de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Ciutat de Mallorca, donarà un Curset de 4 col·loquis, al local social els dies 26 de Febrer, 12 19 i 26 de Març (divendres) a les 20,30 hores tots ells. Els temes seran els següents:

- Repament i repoblació de Mallorca.
- Regne privatiu de Mallorca (aspectes polítics, econòmics, socials i culturals).
- Conflictes socials a la baixa edat mitjana mallorquina: revolta forana i germanies.
- Decret de nova planta: Origen i repercussions.

SECCIO D'EXCURSIONISME PUIG DE MASSANELLA

La Secció d'Excursionisme de l'Agrupació Cultural té programat per al pròxim dia 14 de març una excursió al Puig de Massanella. La sortida serà a les 8,30. Inscriviu-vos abans de dia 11. Vos hi esperam!

EXCURSIO A L'AVENC DE SON POU

Com haureu notat, en aquests darrers mesos la secció d'excursionisme ha cobrat una certa força recuperant així l'empenta inicial. El diumenge dia 14 de març es va anar a l'Avenc de Son Pou prosseguint llavors a peu fins a Orient. Volem destacar

com a nota curiosa l'encant que té fer una volta el diumenge al matí pel mercat de Santa Maria del Camí, el qual realment sembla una fira. Els excursionistes hi férem una volta comprant o simplement barrant, abans d'emprendre el camí de la muntanya.

ESCACS: CAMPIONATS INDIVIDUALS A CAMPOS

A la veïna vila de Campos s'estan jugant aquests dies els Campionats de Mallorca Individuals, amb la participació de més de cent jugadors de la majoria de clubs illencs: La participació dels escaquistes de l'Agrupació Cultural torna ésser nombrosa: Estelrich, a la categoria preferent, Quesada i Joan Barceló a primera; Palerm, Jordi Oliver i Rosa Bauçà a segona i a juvenils hi intervenen Jaume Cerdà, Gabriel Gornals, Pau Sorell, Gregori Barceló Llaneres i G. Barceló Màrquez.

A PORRERES podeu comprar el LLUM D'OLI a:

- Llibres Barceló.
- Llibreria Melià.
- Estanc núm. 1.
- Comestibles Ca Na Mariaina.
- Estanc núm. 3.
- Ca'n Murtó.

A CIUTAT a:
Llibreria Quart Creixent.

UNA NOVA CARRETERA A PORRERES ?

Aquests dies s'està comentant molt el projecte d'una nova carretera al nostre municipi.

El tema és prou important per esser tractat només a la correguda i volem indicar avui la publicació d'una sèrie de treballs informatius entorn d'aquest tema.

El que primer ens ve a la nostra redacció, és, però, de molta vaguetat i ambigu. Per desgràcia la transparència i la claretat en la gestió de l'actual Ajuntament no és la que seria de desitjar en temps democràtics i la confusió existent és fruit d'aquesta manera de fer les coses. Com sempre, es fan "tràmits burocràtics" com a d'amagat i amb misteris, (el cas de cercar firmes amb papers no omplerts del tot) quan el que convendria seria un procés de discussió obert i molt clar de voluntats. També com sempre s'intenta passar l'arada davant el bou i qualcú ja diu que aviat començaran les obres. I això no hauria d'esser així: fins que es tenguí tots els papers en regla no s'hauria mai de començar cap obra, ni anar cercant subvencions una vegada haver començat o inclús acabat la feina: Potser sigui més pràctic, però a altres ajuntaments es fa així com toca i també es realitzen millores. Es un error i no es va per la llei, per aquest motiu sempre tenim aquí tants de "misteris".

SI A UNA CARRETERA DE CIRCUMVALACIO.

El projecte d'aquesta via contempla —ens ho han dit, no ho sabem de qui sembla ens tocaria informar— un traçat de carretera d'uns 10 metres d'amplària que aniria en el futur a enllaçar el Camí de Monti-Sion amb el Camí de Marina, sortint a la carretera de Ciutat per devora La Creu. Això seria un benefici pel poble, doncs es treuria la circulació de vehicles pesats de dins el casc urbà, beneficiaria a algunes indústries —per tant a molta gent, possiblement— i fins i tot podria esser la passa necessària per un futur polígon industrial. Sols per estalviar una mica el perill que tenen els carrers de la vila amb tanta circulació ja seria beneficiós.

Ara bé, si això s'ha de fer que es faci bé. No es pot quasi obligar als afectats de la nova carretera que donin els terrenys pels que ha de passar sense cap compensació. No es pot enganyar a la gent dient ara una cosa i després l'altra. Si la gent dona una quantitat de metres ha de saber a qui de quina manera i com, i això no s'ha fet.

Una altra qüestió que no sembla massa aclarida és el que la via tenguí un enllaç al poble pel Camí de Marina, per devora el camp de futbol, donat que aquesta prolongació sembla no es necessària si tenim un tros de carretera de Ciutat —fins a La Creu— que està en bones condicions, on hi ha (no oblidar-ho) una benzineria.

El projecte és certament ambiciós i no ens hauria de fer por d'afrontar-los. Porreres necessita —i ara per ventura ens llaumentarem de no haver sabut aprofitar l'antiga via del tren— un deslliurament de circulació interna, però també és necessari tenir més aclarícies d'una obra d'aquesta envergadura, que mai hauria d'admetre el perjudici d'alguns, encara que sigui per a cercar el benefici de tota la col·lectivitat.

JOAN BARCELO.

CONVENI ENTRE EL CENTRE COORDINADOR DE BIBLIOTEQUES DE LES BALEARS I L'AJUNTAMENT DE PORRERES.

A la ciutat de Porreres dia 25 d'octubre del 1981, reunits l'Il.lm. Sr. Josep F. Conrado de Villalonga, Conseller d'Educació i Cultura del Consell General Interinsular, com a President del Patronat del Centre Coordinador de Biblioteques i l'Il.lm. Sr. Francesc Sastre Moral, Batlle de l'Ajuntament de Porreres en representació d'aquesta Corporació i en virtut de l'acord pres a la sessió ordinària celebrada pel Ple de l'Ajuntament dia 27 de juliol del 1981.

CONVENEN

1.—Crear la Biblioteca Municipal de Porreres que quedarà integrada a la xarxa de Biblioteques del Centre Coordinador de les Balears, amb totes les obligacions i els avantatges inherents a l'esmentada integració. El reconeixement oficial corresponent serà subsegüent a l'aprovació del present Conveni pel Ple de la Corporació Municipal de Porreres i a la publicació al Bolletí Oficial del Consell General Interinsular de la corresponent ordre.

2.—La biblioteca Municipal de Porreres tindrà la consideració de Pública.

3.—El règim intern de la Biblioteca s'ajustarà a la normativa de les Biblioteques del Centre Coordinador, així com a la inspecció del Director Tècnic del Centre Coordinador.

4.—Serà obligació de l'Ajuntament:

a) Cedir l'ús d'un local que s'adapti a les condicions establertes pel Centre Coordinador i dotar-lo del mobiliari adient a aquesta finalitat.

b) Assumir les despeses de manteniment (llum, aigua, calefacció, telèfon, neteja, etc.) i assegurar-ne el correcte funcionament.

c) Convocar concurs públic per proveir la plaça de bibliotecari, la qualificació acadèmica del qual ha de ser necessàriament la de titulat universitari.

d) Consignar una quantitat específica al pressupost municipal amb l'epígraf "per a atencions de la Biblioteca Pública Municipal", no inferior al 0,25% del pressupost municipal ordinari, per a les despeses de la Biblioteca que facin referència a la compra de llibres, subscripció a revistes i enquadernaments; s'entén que aquestes no inclouen les despeses a què fan referència els apartats b) i c) d'aquesta clàusula.

5.—El Centre Coordinador de Biblioteques de les Balears, per part seva, s'obliga a:

a) Dotar la Biblioteca de Porreres d'un lot fundacional de 1.500 volums, en qualitat d'usdefruit per temps indefinit; el Centre Coordinador conservarà la propietat dels llibres, dret que no exercirà si no és en cas de rescissió del present Conveni.

b) Incrementar anualment el fons bibliogràfic amb una aportació no inferior a la meitat de la quantitat atribuïda per igual concepte per l'Ajuntament d'acord amb l'apartat d) de la clàusula quarta.

c) Organitzar la Biblioteca d'acord amb les normes vigents i exercir-ne la direcció i inspecció tècnica.

d) Facilitar la connexió de la Biblioteca Municipal amb la xarxa de Biblioteques del Centre Coordinador i l'accés al fons d'aquesta mitjançant el préstec interbibliotecari.

DISPOSICIO ADDICIONAL

UNICA.—El present Conveni entrarà en vigor el dia que serà aprovat per ordre del Conseller d'Educació i Cultura del Consell General Interinsular com a President del Patronat del Centre Coordinador de Biblioteques de les Balears, i podrà ser rescindit a petició de les parts contractants, previ acord d'aquestes, ratificat per la corresponent ordre del President del Patronat del Centre Coordinador.

Formalitzat d'aquesta manera el present Conveni, perquè consti als efectes oportuns, el signen per triplicat al lloc i data indicats.

BOLLETÍ OFICIAL DEL CONSELL GENERAL
INTERINSULAR DE LES BALEARS

A TOTA MUSICA !

EL MILLOR AMBIENT

DE TOTA LA COMARCA